



-29- ANALYSE V/D 3 BESTAANSREALITEITEN

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 29 – de drie bestaansrealiteiten | pag. 1

Jnana Yoga



**"Brahma satyam, jagan mithya,
jiva brahmaiva na parah."**

Een belangrijke uitspraak van Shankara, die de kern van Vedanta omvat. Het betekent: "puur bewustzijn, het onbegrensde Zelf, is de realiteit, de waarheid; de wereld is schijnbaar echt. Het individu (jiva) en puur bewustzijn (Brahma) verschillen niet van elkaar".

Satyam/Mithya: het Vedantisch onderscheid (viveka) tussen wat "echt" en wat "schijnbaar echt" is.

Echt: dat wat altijd aanwezig is, onveranderlijk.

Schijnbaar Echt: Hiermee wordt bedoeld dat het manifeste universum heeft geen onafhankelijk bestaan van zichzelf heeft. Het is volledig afhankelijk van Brahman voor zijn bestaan, daar Brahman, het Zelf, zowel datgene is waaruit het gemaakt is als de intelligentie die zorgt voor de levendheid en werking ervan. Als iets "schijnbaar echt" genoemd wordt, wil dat niet zeggen dat het niet bestaat en tastbaar is; het is echter wel veranderlijk en tijdgebonden.

VIVEKA		
Het Vedantisch onderscheid dat gemaakt wordt tussen ECHT (satyam) & SCHIJNBAAR ECHT (mithya)		
SATYAM	2 – MITHYA	
<i>paramarthika satyam</i>	<i>vyavaharika satyam</i>	<i>pratibhasika satyam</i>
<p>puur bewustzijn.</p> <p>Het "licht" van puur bewustzijn dat de mind belicht (die daardoor verlevendigt en "voelend" lijkt te worden) is paramarthika satyam, het enige dat werkelijk "sat" is.</p>	<p>de wereld, het manifeste universum; de transactionele realiteit*; de wereld van objecten.</p> <p>De tastbare objecten die tezamen vyavaharika satyam vormen (de "creatie") zijn mithya. Ze worden ervaren als "vrittis" in de mind.</p>	<p>jiva shrishti; ervaringsveld van het schijnbare individu; de subjectieve wereld.</p> <p>Ook de subtiele objecten die tezamen pratibhasika satyam vormen zijn mithya, en worden eveneens ervaren als vrittis in de mind.</p>

*

Realiteit: verwijzing naar het non-duaal puur bewustzijn dat verschijnt als bewust subject en als inerte subtiele en grofstoffelijke objecten. | **Schijnbare realiteit:** een reflectie van objecten in het onbegrensde licht van puur bewustzijn; vgl. met de metafoor van de persoon (het Zelf) en zijn of haar schaduw (het gereflecteerde Zelf). | **Ultieme realiteit:** (1) dat wat verandering overstijgt; (2) datgene aan het bestaan waarvan nooit getwijfeld kan worden; (3) datgene wat voor zijn bestaan van geen enkel ander principe afhankelijk is.

Vedanta



Satyam versus Mithya

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 29 – de drie bestaansrealiteiten | pag. 2

De analogie van de papieren beker.

Het onderscheid tussen "oorzaak" (satyam, dat wat echt is) en het effect ervan (mithya, het schijnbaar echte) wordt hier geïllustreerd door een simpele logische analyse van de natuur van een papieren beker.

Stel je zou twee mensen vragen om naar een papieren beker te kijken en het object een naam te geven. Persoon A zegt dat het een beker is, terwijl persoon B beweert dat het papier is. Welke persoon heeft het bij het rechte eind? Beide reacties zijn juist, doch niet op dezelfde manier. Als de woorden "papier" en "beker" synoniemen waren zouden we kunnen zeggen dat wanneer er ergens papier is, er ook een beker zou moeten zijn, wat niet het geval is. Wanneer de beker zou ophouden te bestaan, bijvoorbeeld omdat we hem verscheuren, dan zou er papier overblijven.

De analogie van de papieren beker laat duidelijk zien dat het object feitelijk accurater als papier te identificeren is, daar de beker voor zijn bestaan afhankelijk is van papier. Het bestaan van papier daarentegen is niet afhankelijk van enige vorm die ervan gemaakt is. De beker is een vorm, gemaakt uit een bepaalde substantie. Het zou dus eigenlijk toepasselijker zijn te spreken over "békerig" papier, in plaats van een papieren beker. De beker heeft slechts een schijnbare realiteit (mithya); de vorm is niet "niet-bestaand", doch is een onjuist idee over wat is.

Deze analyse kan op elke bestaande vorm toegepast worden. Als we de logica van de analyse systematisch volgen dan kan een bepaalde vorm herhaaldelijk gereduceerd worden tot een nog basalere, onderliggende substantie totdat het uiteindelijk oplost in het subatomaire niveau en tenslotte in het niets, voorbij alle bestaan; de "substantieloze substantie" waaruit de manifestatie "gemaakt" is, het onbegrensde puur bewustzijn dat we zijn. We kunnen uiteindelijk dus zeggen: "ik ben alles dat is".

Vedanta



Sat / Satya(m)

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 29 – de drie bestaansrealiteiten | pag. 3

Sat is de oergrond onder het bestaan van alle objecten.

SAT is de oergrond waar het bestaan van alle objecten voor hun bestaan van afhankelijk is, doch dat zelf eeuwig – altijd aanwezig – is, onveranderlijk en zelfstandig. Dat "sat" eeuwig is betekent niet dat het "lang duurt" doch dat het feitelijk voorbij gaat aan de begrenzende parameters van "tijd en ruimte", en daar dus niet aan onderworpen is. Zelfs tijd en ruimte zijn namelijk objecten die verschijnen binnen dat wat "sat" is, puur bewustzijn.

Wat geïmpliceerd wordt met dat wat bestaat in alle drie tijdsperiodes is niet een specifiek object – wat een onmogelijkheid zou zijn daar geen enkel object eeuwig bestaat – doch is SAKSHI CHAITANYA (puur bewustzijn – "de getuige"), het altijd aanwezige bewuste bestaan dat het tijd/ruimte continuüm ondersteunt, en wat de oergrond is van alle drie tijdsperiodes en alle drie zijnstoestanden.

Amsha-Panchakam – De vijf fundamentele principes die voor alles in het bestaan verantwoordelijk zijn.

(1) **Asti** – "het is" (2) **Bhati** – "het straalt/is kenbaar" (3) **Priya** – "het is bliss/geluk" (4) **Nama** – "naam" (5) **Rupa** – "vorm". De eerste drie aspecten komen overeen met de samenstellingen "satyam-jnanam-anantam" en "sat-chit-ananda". Deze drie aspecten zijn altijd van toepassing op alle fysieke objecten, terwijl de aspecten vier en vijf (nama-rupa) dat alleen tijdelijk zijn, wanneer ze zich manifesteren.

Termen die verwijzen naar Puur Bewustzijn als de fundamentele natuur van zelfs inerte objecten.

asti <i>Het is</i>	bathi <i>Het straalt/is kenbaar</i>	priya <i>Het is bliss/geluk</i>
satyam <i>Bestaan</i>	jnanam <i>Kennis</i>	anantam <i>Onbegrensdheid</i>
sat <i>Het Zijn</i>	chit <i>Bewustzijn</i>	ananda <i>Heelheid/compleetheid</i>

Brahman of Paramatman of Parabrahman

Deze termen worden gebruikt om te verwijzen naar satyam-jnanam-anantam (onbegrensd bewust bestaan), het absolute, aldoordringende pure bewustzijn.

Vedanta



1 – Paramartha Satyam

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 29 – de drie bestaansrealiteiten | pag. 4

— De drie bestaansrealiteiten —

Alleen paramartha satyam is echt.

Paramartha Satyam is het gebied van "puur, onbegrensd, kenmerkloos, altijd aanwezig, aldoordringend, niet aan verandering onderhevig, non-duaal bewustzijn".

Het is vanuit dit perspectief dat de "ajati-vada uitleg" over de realiteit voortkomt, ook genoemd de theorie van het "niet-ontstaan" – het zonder oorsprong zijn. Bij deze uitleg wordt gesteld dat er technisch gezien eigenlijk überhaupt nooit iets gebeurd is, wat toegeschreven wordt aan het feit dat ondanks alle schijnbare activiteit die plaats heeft gevonden, er geen causale verandering is geweest. Anders gezegd, daar geen enkel object*, geen enkele gebeurtenis of ervaring iets anders is dan puur bewustzijn, heeft er geen verandering plaats gevonden in de essentiële natuur van puur bewustzijn.

Paramartha Satyam is puur bewustzijn. Het is het "licht van puur bewustzijn" dat bestaan verleent aan alle objectieve fenomenen die erbinnen verschijnen. De twee schijnbare of onzelfstandige bestaansrealiteiten vyavaharika satyam en pratibhasika satyam zijn voor hun bestaan afhankelijk van paramartha satyam, het puur bewustzijn waarbinnen ze verschijnen.

_____ *

***Ajati:** niet bestaand, niet-echt in de zin dat er geen onafhankelijke, zelfstandige substantialiteit is. | **Ajati-vada:** het idee van de non-creatie, het zonder oorsprong zijn. Het is de idee dat als er geen wereld is, er geen gebondenheid bestaat, en er daardoor geen lijden is. Als er geen gebondenheid is dan is er ook geen bevrijding daar het idee dat ik niet vrij ben samengaat het idee dat de dingen waar ik gehecht aan ben "echt" zijn. Ajati-vada is "het pad van het ongeboorne", hetgeen betekent dat alles alleen onveranderlijk puur bewustzijn is, en er dus geen pad is. | **Object:** alles dat waargenomen, voorgesteld of ervaren wordt is een object, terwijl ik het subject ben waardoor alle objecten gekend zijn.*

Vedanta



2 – Vyavaharika Satyam – grofstoffelijke, fysieke realiteit

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 29 – de drie bestaansrealiteiten | pag. 5

— De drie bestaansrealiteiten —

Vyavaharika Satyam is de "transactionele realiteit" of wat we de wereld, de creatie of het manifeste universum noemen, de wereld van de wetmatigheden (dharmas); het is de objectieve realiteit, de wereld van de objecten waarover we het allen eens zijn dat ze bestaan.

Vyavaharika satyam, de fysieke realiteit die gekenmerkt wordt door begrensdheid en veranderlijkheid.

Vyavaharika satyam is de realiteit waar de wetenschap zich mee bezig houdt, de realiteit die door Vedanta wordt gezien als een object dat verschijnt in en gekend wordt door puur bewustzijn, en daarom dus slechts "schijnbaar echt" is. Het is een projectie van maya en wordt Isvara shrishti ("God's creatie") genoemd. Isvara is simpelweg puur bewustzijn dat schijnbaar geconditioneerd is door de misleidende kracht van maya die er inherent in is.

Vyavaharika satyam is de grofstoffelijke, fysieke realiteit; het bestaan ervan is niet afhankelijk van het feit of het al dan niet waargenomen wordt door schijnbare voelende wezens. De objecten die binnen de transactionele realiteit bestaan zijn beschikbaar voor iedereen die erin leeft. Het is wat we het manifeste universum noemen, alhoewel technisch gezien zelfs gedachten en gevoelens manifeste (subtiele) objecten zijn. Dit is het "speelveld" waarin alle "wereldse" transacties plaats vinden. Het wordt gekenmerkt door "begrensdheid" en "veranderlijkheid", en "tijd en ruimte" zijn de parameters die dit speelveld definiëren. Elk object dat erbinnen bestaat heeft een begrensde levensduur en een beperkt krachtpotentieel.

Omdat deze realiteit figuurlijk gesproken een droom is die verschijnt in Isvara's mind, heeft het een langere levensduur dan de vluchtige dromen van individuen. Isvara's creatie is duidelijk niet onder de controle van het individu. Het schijnbare individu bestaat binnen het manifeste universum en zijn of haar leven wordt bepaald door de wetten van dit manifeste universum.

Puur bewustzijn zou niet onbegrensd zijn als begrensdheid er niet in zou kunnen bestaan.

Ook al overstijgt puur bewustzijn alle begrenzende factoren, als het zich schijnbaar associeert met een specifiek lichaam-mind-zintuigen-complex, dan lijkt het zich dus ook te associëren met de begrensde reikwijdte van het mechanisme, in termen van kennis, aanwezigheid en competentie. In werkelijkheid verliest puur bewustzijn natuurlijk nooit de eigen onbegrensde natuur, doch om de rol van het schijnbare individu aan te kunnen nemen binnen de context van Isvara's creatie "lijkt" het alsof het zijn ware natuur "vergeet", of "doet alsof". Hoe je het ook wendt of keert, het is simpelweg één grote schijnvertoning.

— * —

Maya: een kracht die in het Zelf bestaat waardoor het onbegrensd is, en de oorzaak van de schijnbare realiteit (mithya); deze kracht projecteert Isvara, de creator, en de creatie, een schijnbare realiteit met een schijnbare creator.

Vedanta



Vyavaharika Satyam – grofstoffelijke, fysieke realiteit

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 29 – de drie bestaansrealiteiten | pag. 6

— De drie bestaansrealiteiten —

Tijd en ruimte zijn niet van elkaar te scheiden en hoewel beide bestaan, zijn ze niet echt.

Tijd en ruimte zijn niet van elkaar te scheiden en hoewel beide bestaan, zijn ze niet echt. Tijd is alleen meetbaar in termen van verandering; een object verschijnt of begint, het bestaat, en lost weer op/eindigt. Deze verandering is alleen in de ruimte waarneembaar (het driedimensionale veld waarin objecten vorm krijgen) en voltrekt zich binnen een bepaalde tijdsperiode. Het tijd/ruimte continuüm is een van de dharmas of wetten van het manifeste universum. Tijd en ruimte zijn slechts parameters waar gebeurtenissen in plaatsvinden binnen puur bewustzijn.

Ruimte is in essentie niets anders dan tijdloos, eeuwig puur bewustzijn dat de vormloze vorm van ruimte heeft aangenomen. Ruimte is dan ook van puur bewustzijn afhankelijk voor zijn bestaan.

Het concept "tijd" wordt altijd zichtbaar in termen van verleden, heden en toekomst. Maar op het moment dat het verleden bestond was het toen "verleden"? Het was heden/nu! En als de toekomst komt, zal het ook heden/nu zijn. Dus, alle tijd is heden/nu. Wat is eigenlijk de lengte van tijd in het heden/nu? Van het "nu" is volgens Vedanta sprake "wanneer" je geen tijd ervaart; "wanneer" je geen enkele lengte van tijd ziet; "wanneer" je de tijd overstegen bent en verwijlt in je tijdloze, eeuwige natuur als puur bewustzijn.

Daar alles in het manifeste universum voor zijn bestaan afhankelijk is van tijd & ruimte – en tijd & ruimte voor hun bestaan afhankelijk zijn van de mind – en de mind voor zijn bestaan afhankelijk is van puur bewustzijn – is alles terug te brengen tot het fundamentele puur bewustzijn dat we zijn. Kortom, wij zijn ALLES, en ALLES is niets anders dan wij.

Vedanta



3- Pratibhasika Satyam – gereflecteerd puur bewustzijn

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 29 – de drie bestaansrealiteiten | pag. 7

De drie bestaansrealiteiten

De creatie van het individu, gebaseerd op persoonlijke voorkeuren en weerstanden, angsten en verlangens.

Pratibhasika satyam is de creatie van het individu (jiva shrishti). Het is de subtiele realiteitsorde die de “innerlijke” ervaring van het schijnbare individu omvat, waaronder sensaties, emoties, cognities, herinneringen, dromen, fantasieën, overtuigingen, opinies en oordelen. Deze fenomenen ontspringen aan de vasanas van het individu en worden verder “ingekleurd” door zijn of haar voorkeuren en weerstanden (raga-dveshas), angsten en verlangens, en de waarden die door die vasanas bepaald worden.

De objecten die binnen deze realiteitsorde verschijnen zijn alleen beschikbaar voor het individu in wiens mind ze verschijnen. Ze zijn bovendien in hoge mate subjectief, daar ze gevormd zijn uit zijn of haar subjectieve – door de vasanas beïnvloedde – interpretatie en evaluatie van Isvara's creatie. En daar de interpretatie en evaluatie van de objecten die we tegenkomen de basis vormt die bepalend is voor de kwaliteit van onze ervaringen, wordt Pratibhasika satyam ook "jiva-shristi" genoemd, de creatie van het individu.

Het gehele universum is een projectie van het Zelf.

Vedanta's bewering dat het gehele universum een projectie is van het Zelf betekent niet dat gesteld wordt dat het universum niets meer dan een projectie van de mind van het individu is. Wat bedoeld wordt is dat puur bewustzijn (dat de rol van Isvara aanneemt die over universele kennis beschikt plus wilskracht) één deel creëert dat te maken heeft met de grote droom van het bestaan en dat puur bewustzijn dat geassocieerd is met een specifieke jiva (die over een begrensde kennis beschikt) het andere deel creëert. Het is dus niet zo dat alle objecten de projectie zijn van de mind van het individu, doch alle objecten verschijnen wel binnen puur, onbegrensd bewustzijn en zijn daar voor hun bestaan van afhankelijk.

Gegeven de non-dualiteit van de realiteit is puur bewustzijn noodzakelijkerwijs de intelligente oorzaak (nimitta karana), maar ook de “substantiële substantie” (upadana karana) die de materiële oorzaak is van het manifeste universum.

*

***Vasanas:** de indrukken die we opgedaan hebben door onze ervaringen in het verleden, en die in de onderbewuste mind (het causale lichaam) in slaaptoestand (“zaadvorm”) aanwezig zijn. Het zijn de subtiele effecten van onze acties die de neiging vergroten om die acties, en daarmee de gewenste ervaring, te herhalen. Deze indrukken drukken zich vervolgens naar buiten toe uit als gewoonten, verlangens en angsten, en als een duidelijke voorkeur (raga) voor het ene (“ik wil...”) en een afkeer (dvesha) van het andere (“ik wil niet...”). Een plezierige ervaring zal een positieve vasana in de mind achterlaten, een pijnlijke ervaring zal een negatieve vasana achterlaten. De verlangens & angsten, en voorkeuren & weerstanden, vormen de basis van onze waarden en oefenen daarmee een sterke invloed uit op onze keuzes en de daaruit voortvloeiende acties.*

Vedanta



Zelfonderzoek gericht op de drie bestaansrealiteiten

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 29 – de drie bestaansrealiteiten | pag. 8

Volledige assimilatie van de kennis over de drie bestaansrealiteiten is een belangrijk onderdeel van zelfkennis. Het gaat hier om:

- (1) Het (h)erkennen van het bestaan van deze drie aspecten van de realiteit.
- (2) Het accuraat kunnen onderscheiden van de verschillende aspecten.
- (3) Weten wat "echt" is, en wat "schijnbaar echt" is.
- (4) Het in staat zijn te navigeren tussen het "echte" en het "schijnbaar echte" binnen de context van het uitwerken van ons karma in dit leven.

Vedanta ontkent het bestaan van de schijnbare aspecten van de realiteit niet. Ze belicht simpelweg de begrenzingen ervan, onthult de non-duale aard van de realiteit en van onze ware identiteit als onbegrensd puur bewustzijn. Hiermee wordt het lijden uitgeroeid en wordt ultieme innerlijke vrijheid gerealiseerd, waar we van kunnen genieten zelfs wanneer we volop meedoen met de “wereldse” zaken.

De analogie van de papieren beker versus de drie bestaansrealiteiten

De analogie van het papier en de beker kan gebruikt worden met betrekking tot zowel de gedachten (vrittis) die in de mind verschijnen als de materiële objecten die tezamen het manifeste universum vormen. Het papier staat dan voor puur bewustzijn en de beker voor de “verandering” van puur bewustzijn die op gang gebracht is door de conditionerende invloed van maya. De verandering kan zowel in de vorm van een tastbaar als van een subtiel object zijn. In beide gevallen heeft de verandering slechts een schijnbare status. Het papier is in dit geval dus SAT (echt), en de beker is "mithya" (schijnbaar echt).